

CZEGLÉDI ANDRÁS

Innentől hívjatok Celofchodnak!*

A NAGYON IS LEHETSÉGES KÖVETELÉSE

Kommentár 4Móz 27,1–11-hez. A locus Balázs Gábor fordításában:

1. És odaléptek Celofchod leányai, aki Chéfer fia, Gileád fia, Mochir fia, Menásse fia, Menásse József fia családjából volt, ezek pedig leányainak nevei: Máchlo, Nóo, Choglo, Milko és Tirco, 2. és megálltak Mózes előtt és Eleázár, a pap előtt és a fejedelmek meg az egész község előtt, a gyülekezés sátorának bejáratánál, mondván: 3. Atyánk meghalt a pusztában, ő azonban nem volt ama község között, mely összegyűlt az Örökkévaló ellen, Kórách községében, hanem saját vétke által halt meg, fiai pedig nem voltak. 4. Miért vesszen ki atyánk neve családjá köréből, mivel-hogy nincs fia? Adj nekünk örökséget atyánk fivérei között. 5. És Mózes odavitte ügyüket az Örökkévaló színe elé. 6. És szólt az Örökkévaló Mózeshez, mondván: 7. Helyesen beszélnek Celofchod leányai; adj is nekik örök birtokot atyjuk fivérei között és származtasd át atyjuk birtokát rájuk. 8. Izrael fiaihoz pedig szólj, mondván: Ha valaki meghal és fia nincs, akkor származtassátok át birtokát leányára. 9. Ha pedig leánya nincs, akkor adjátok birtokát fivéreknek. 10. Ha pedig nincsenek fivérei, akkor adjátok birtokát atyja fivéreknek. 11. Ha pedig atyjának nincsenek fivérei, akkor adjátok birtokát vérrokonának, aki a legközelebbi hozzá családjából és az örökölje azt. És legyen ez Izrael fiai számára a jognak törvénye gyanánt, amint parancsolta az Örökkévaló Mózesnek.

Már Juvenalis is úgy gondolta: nehéz nem szatírárt írni mindarról, ami körülvesz minket. S ki ne ismerné korunk egyik kedvenc szórakozását, a túlzottnak vélelmezett – és olykor tényleg önmaga paródiájába forduló – PC, illetve jogkiterjesztés fölötti szellemeskedést, a Monthy Python zsenialitására támaszkodó, „Mostantól mindannyian hívjatok Lorettának!” mémjét. Stan-Loretta ugyebár a(z akkor még) teljességgel lehetetlent akarja: méh híján, biológiai értelemben vett férfiként (s a biológiai nemváltás esélye nélkül) – gyereket szülni. Hab a tortán, hogy Loretta követelését a legrohejesebb partikularitásba zárkózás és a lehető legkicsinyesebb frakcióharcok keretezik.

Celofchod lányainak története e szatirikus szituáció egyszerre ősi és égetően aktuális fonákjára hívhatja fel a figyelmünket: arra a típusú nagyon is lehetséges jogkiterjesztésre, amely senkinek és semminek a sérelmével nem jár, ráadásul a legjobb, legnemesebb értelemben vett egyetemeshoz kapcsolódik.

* A következő írások az Esterházy Péter emlékének ajánlott 4. Írók – Filozófusok felolvasóesten elhangzott előadások szerkesztett változatai. Az eseményre 2019. október 2-án, a szegedi Grand Caféban került sor. Az est szervezői az SZTE Klebelsberg Könyvtár, a Magyar Filozófiai Társaság és az SZTE BTK; szellemi védnökei Ilia Mihály és Vajda Mihály.

A fiúági örökösödés – ejtsd: a legtradicionálisabb férfiuralom – régi és jól beváltak tűnő úzusa hirtelen válságba kerül, „mivelhogy [Celofochodnak] nincs fia”. A lányok nem az általunk K-Európában oly jól ismert opciók valamelyikét választják. Nem a zsidó nagymamák bölcsessége – a persze gyakran igenis becsülendő mérsékelt visszafogottság – mellett döntenek, de nem is a féktelen erőszak útjára lépnek – Gileád dédunokái mintha sejteni vélnék, hogy „Gileád kardja” hosszabb távon többnyire úgyis csak azok pozícióját erősíti, akik jobban értenek a szervezett erőszak érvényesítéséhez –, ám nem gondolják úgy sem, hogy majd megoldjuk okosba’ (ó, egy jó kis névházasság!); s végképp nem törődnek bele a helyzetükbe.

A lányok az addig szokatlant, de minden további nélkül megvalósíthatót, ráadásul senki-nek a kárára nem váló megvalósíthatóságát akarják. Akaratuk manifesztációja jól kivehetően, sőt elszántan határozott és jogkövető: ragaszkodnak a szabályos, procedurális szolgálati úthoz (Mózes, Eleázár, fejedelmek, az egész község színe, gyülekezés sátora). Ezek után Mózes-nek nemigen maradhatott más választása, mint megbeszélni az ügyet a Legfőbb Törvényhozóval. Ő pedig példázatosan okosan jár el. Nem egyszerűen Celofochod lányainak egyszeri kérésére fókuszál, hanem általánosan igyekszik szabályozni a birtoköröklés egész kérdését. Mintha összeérne mindebben precedensjog és kodifikált jog: a különös precedensítelet lesz az általános és részletes kodifikáció alapja, egyben megteremtve annak – némely jogtudósok vélhetőleg úgy fogalmaznának: annak a jogelvnek – a lehetőségét, hogy ha egy jogkiterjesztés nem sérti mások érdekeit, ellenben számos embertársunk számára üdvös, akkor miért is ne vezethetnők be?

A jogkiterjesztő jogegyenlőség, így pl. a nemesi jogok kiterjesztése az egész állampolgári nemzetre, a nők szavazatjoga, a melegházasság – Celofochod önérzetes és bátor lányainak öröksége is. A részleteket persze sosem árt ördögteleníteni, mindenkori emberi kicsinyességeinket és hülyeségeinket pedig kiröhögni.

Z. nem úr

Fiúirodalom az előző évezredből. Durucz Gabinak és Schreiner Dénesnek. Valamint V. Jerofejev-nek (esetleg V. Rozanovnak is).

A könyvcurkászás – amint azt minden curkászó tudja – nehéz és veszedelmes vállalkozás.

Z. a Molnár utcában botorkált.¹ Feltehetőleg arra gondolt, hogy tudatos énünk nem úr a saját házában. Nem is, úgyhogy belépett az Idegennyelvű – korábban Gorkij – Könyvtárba, sőt: már évekkal ezelőtt belépett, s most már halad fölfelé a lépcsőn. Útközben talán eszébe jut a curkászó. A curkászó a földszinten, a ruhatár mellett található. Mi tagadás, Z. visszafordul.²

¹ Z. – azaz én – nem volt részeg. És most sem az.

– Z. –

² Z.-nek már csak azért is vissza kell fordulnia, mert Z.-n kabát van, kezében pedig táská, s a ruhatárban kötelező leadni kabátot, táskát stb. Erre vagy figyelmezteti az olvasót egy belső hang, vagy fölhívják rá szíves figyelmét.

– ? –

Éppen csak nekikezd a kurkászás szent szertartásának: leguggol, köhécsel, homlokot ráncol, mormog, óvatosan megérint néhány könyvet. Ezeket biztosan nem választja ki.

Amikor észreveszi a ruhatár előtt az okos és kedves szemű, nyílt arcú, göndör hajú, vékony, jó alakút.³ Szintén nemrég érkeztetett meg, a ruháját adja le.⁴ Ő is észreveszi Z.-t, határozottan, érdeklődve, ami mintha meglepné Z.-t.⁵ „No apjok, jól kezdődik” – dűnyögi maga elé Z. A göndör hajú odalép a kurkászóhoz, leguggol Z. mellé.⁶

Aztán beszélgetnek. Semmiségekről, kicsinységekről. Kurkászhatnak, kezük egy pillanatra majdnem összeér. Mosolyognak. Z. talál egy Dosztojevszkij-kötetet – magyar nyelvű, TÉKA-sorozat –, majd minden bizonnyal felötlik benne, hogy meghívja kávézni a göndör hajút a félmeleten.⁷ Kifizeti a könyvet. Kissé hangos. „Micsoda fogás! Ötven forintért.” A göndör hajú, úgy látszik, nem érti. Vállat von. „Dosztojevszkij? Minek?” Z. szörnyülködik, alig kap levegőt. Hápog. „Dehát Doszto...” A göndör hajú érdeklődik. „Te orosz szakos vagy?” Z. hajába túr és tova. Nem úr.

---

³ „Szervusz göndörke!” – ez villan föl bennem, mielőtt találgatni kezdené ez az okostóni, hogy mi villan föl bennem.

– Z. –

⁴ Természetesen nem a ruháját, hanem a kabátját, ami nagy különbség.

– uő. –

⁵ Naná. Meglepő érzés, hogy miközben talán választok, lehet, hogy engem is választanak. Másrészt csak béna vagyok, nem fatökű. Különb is: ezt az egészet nem te döntöd el Tónikám, hogy cifra szolgál meg hasonlók. Valami valóságálap mindig kell.

– uő. –

⁶ És jól is folytatódik.

– uő. –

⁷ De fel ám!

– uő. –